

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Vašíčka a soudců Mgr. Martiny Polákové a Mgr. Pavla Mádra ve věci

žalobce: **F.K.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX
zastoupený advokátem Mgr. Bc. Ivo Nejezchlebem
sídlem Joštova 138/4, 602 00 Brno

proti
žalované: **M.P.**, narozená dne XXXXX
bytem XXXXX

o vrácení daru, o odvolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 6. 9. 2021, č. j. 38 C 157/2018-161,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se **potvrzuje**.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na nákladech odvolacího řízení částku 8 228 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Bc. Iva Nejezchleba.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 6. 9. 2021, č. j. 38 C 157/2018-161, bylo určeno, že žalobce F.K. je vlastníkem spoluvlastnického podílu ve výši id. 3/8 na nemovitostech specifikovaných ve výroku I. rozhodnutí a žalované byla uložena povinnost nahradit žalobci náklady řízení ve výši 62 596 Kč (výrok II.).

2. Proti tomuto rozhodnutí podala odvolání žalovaná. Namítá, že soud I. stupně věc posoudil nesprávně po právní stránce, nesprávně zjistil skutkový stav a řízení je zatíženo vadami v jeho postupu. Podmínky pro vrácení daru měly být posouzeny podle zákona č. 40/1964 Sb., nikoliv podle zákona č. 89/2012 Sb. Žalobce vyzval v minulosti žalovanou k vrácení daru z jiných důvodů žalobou ze dne 22. 1. 2015, jedná se o překážku věci rozhodnuté. Vrácení daru se nelze domáhat opakovaně. Žalovaná popírá, že by svým chováním porušila dobré mravy pro nevděk, že by osobě dárce nebo členům jeho rodiny (F.K.) ublížila úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, a to opakujícími se méně intenzivními zásahy v neprospěch těchto osob. Skutečnosti uváděné žalobcem jsou vytrženy z kontextu. Žalovaná se v roce 2013 vdala za F.K., což je syn žalobce, jejich manželství trvalo do 30. 1. 2020. Z manželství se 20. 9. 2013 narodil syn R.. Její manžel F.K. od roku 2013 nepracoval, žalovaná ho živila. Žalovaná dne 19. 11. 2014 opustila společnou domácnost poté, co byla opakovaně napadena F.K. (dříve uváděla, že odešla z osobních důvodů), protože chtěla primárně chránit syna a jeho zdraví. Syn R. se u ní nyní nachází na základě předběžného opatření, byť rozsudek soudu o střídavé péči nabyl právní moci. V její výlučné péči byl nezletilý na základě předběžného opatření i v předchozím období. Nyní se vůči ní otec nezletilého (F.K.) dopouští hrubě urážlivých útoků. Žalovaná žádné aktivní ani vědomé chování vůči žalobci ani jeho rodině nečiní. Chování rodiny K., ale i žalované samotné, je výsledkem hluboce rozvrácených vztahů. Rodina K. nerespektovala ani smluvní vztahy k právnické osobě XXXXX, která vznikla v roce 2013. Žalovaná zdůraznila, že úspěšně podnikala od listopadu 2010, postavila si dům, koupila několik nových aut. Dne 5. 9. 2013 jí žalobce daroval spoluvlastnický podíl na předmětných nemovitostech, v nichž mělo být vybudováno školicí středisko její společnosti. Stavební práce na nemovitosti byly prováděny bez stavebního povolení. Žalovaná návrh na odstranění černé stavby nepodala. Z kanceláře, která je sídlem společnosti, musela rovněž odejít dne 19. 11. 2014. V současnosti probíhá řízení, které je důsledkem bránění žalobce a jeho rodiny v užívání předmětné nemovitosti touto právnickou osobou. Řídičský průkaz za řízení v opilosti byl synu žalobce odebrán na šest měsíců v roce 2011. Požívání alkoholu F.K. sice znaleckým posudkem z roku 2016 nebylo prokázáno, ale velké množství osob ho vídalo opilého, jak písemně stvrdily čestnými prohlášeními. Navíc alkoholismus je v rodině K. pravidelně se vyskytující problém, což je veřejně známé a informace je možné dohledat i na internetu. Soud I. stupně se řádně nevypořádal s omluvou K. ani s jejich nepravdivými oznámeními při posouzení, kdo je osobou, která se opakovaně a soustavně dopouštěla nevhodného chování. Soud nevzal v potaz, že žalovaná v souvislosti s oznámeními na policii nikdy neoznačila žalobce nebo jiného člena rodiny za podezřelého. Na F.K. výslovně trestní oznámení nepodala. Při hodnocení vzájemného podávání trestních oznámení je třeba vycházet z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 1192/2003. Žalovaná ve svých vyjádřeních o žalobci a členech jeho rodiny vždy pečlivě uváděla, že se jedná o její názor, mělo být rozlišováno, jestli se jedná o skutkové tvrzení nebo hodnotící soud. V žádném e-mailu nikdy výslovně neoznačila F.K. za alkoholika, agresora, násilníka a osobu stíženou duševní chorobou. Soud I. stupně vycházel z nezákonných důkazů (e-mailů), protože nahlížet do spisové dokumentace vedené o dítěti je oprávněn na základě písemné žádosti pouze rodič dítěte. Tato komunikace byla použita bez ohledu na okolnosti. Sama žalovaná v rámci soudního řízení soukromou korespondenci ze strany F.K. nepředkládala.
3. V podaném odvolání žalovaná nově uvádí, že její jednání bylo důsledkem chování ze strany rodiny K.. Současně shrnuje a označuje návrhy a podněty na soud a policii ze strany rodiny K., které jsou jí známy, z nichž má vyplývat, že se vším začala rodina K. a žalovaná se pouze brání (návrh na vydání předběžného opatření ve věci nezletilého R. a úpravu jeho péče a výživy z roku 2015, žaloba o vrácení daru z téhož roku, žaloba na zrušení věcného břemene užívání nemovitosti, usnesení o nápravě zápisu v obchodním rejstříku z roku 2015, návrh na rozvod manželství, žaloba na podíl z nájemného, kdy řízení bylo zastaveno pro zpětvzetí, oznámení na policii podávaná v březnu, dubnu a květnu 2015).

4. Žalobce navrhl, aby byl rozsudek soudu I. stupně potvrzen, soud I. stupně správně zjistil skutkový stav a správně rozhodl o důvodnosti žaloby. Žalovaná ve svém chování nadále pokračuje, nadále zasílá e-maily, nepředává nezletilého otci. S návrhem žalované na aplikaci ust. § 150 o.s.ř. žalobce nesouhlasil, poněvadž sama žalovaná si svým přístupem zavinila výši nákladů řízení, navíc je majetná, vlastní několik nemovitostí. V jiných probíhajících řízeních žalovaná vždy trvala na tom, aby jí náklady řízení byly uhrazeny, byla-li úspěšná.
5. Poté, co odvolací soud dospěl k závěru, že odvolání bylo podáno osobou oprávněnou (ust. § 201 o.s.ř.), ve lhůtě (ust. § 204 o.s.ř.) a proti rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné (ust. § 201 o.s.ř., ust. § 202 o.s.ř. a contrario), přezkoumal napadený rozsudek soudu I. stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, přičemž dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
6. Předmětem žaloby podané dne 24. 10. 2018 ve znění jejího doplnění ze dne 23. 5. 2019 je určení vlastnictví žalobce ke spoluvlastnickému podílu na nemovitostech. Žalobce uvádí, že darovací smlouvu s žalovanou uzavřel dne 25. 6. 2013. Vzhledem k tomu, že se žalovaná v období od 1. 10. 2017 do 25. 9. 2018 dopustila vůči žalobci, jeho manželce a jeho synovi F. jednání uvedených v žalobě, jakož i v předžalobní výzvě k vrácení daru, požadoval žalobce po žalované vrácení daru. Žalovaná svým chováním zjevně porušuje dobré mravy a poškozují vážnost žalobce, jeho manželky a syna F. i v očích nezletilého R.K.. Výzva k vrácení daru byla žalované doručena 1. 10. 2018.
7. Chování žalované v období od 1. 10. 2017 do 25. 9. 2018, v němž spatřuje důvody pro vrácení daru, spočívá:
 - a/ ve slovním osočování, kdy konkrétně na e-mailovou adresu F.K. zasílala e-maily, v němž ho označovala za alkoholika, agresora, primitiva, hlupáka, idiota, magora, pouhého dělníka s nízkou úrovní chování a osobu bez vzdělání, která je stížena duševní poruchou, s tím, že neumí ani číst a postarat se o nezletilého syna R., dále uváděla, že ohrožuje život a zdraví nezletilého, přičemž stejným způsobem se vyjadřovala i u orgánu sociálně právní ochrany dětí a před soudem. Stejně se vyjadřovala o F.K. i při ústní komunikaci s ním při předávání nezletilého, a to před nezletilým. Dále na tutéž e-mailovou adresu, jakož i na e-mailové adresy orgánu péče o dítě, zasílala zprávy se sdělením, že nesouhlasí s tím, aby nezletilého vychovával žalobce, neboť bil F.K. v dětství praklem. Uváděla, že se nezletilý vrací z návštěv u svého otce nemocný s modřinami, nebylo mu poskytnuto lékařské ošetření a podávány léky, že nezletilého F.K. a jeho rodiče trápí a týrají, manipulují, vnucují mu své názory. F.K. si bere k předání syna R. s sebou žalobce, aby ji mohli společně psychicky vydírat, či snad bít a fyzicky vyhrožovat. Shodně se vyjadřovala i před orgánem sociálně právní ochrany dětí, soudem, při předávání nezletilého v jeho přítomnosti;
 - b/ ve znemožňování pravidelného styku F.K. a jeho rodičů s nezletilým, ačkoliv tím žalovaná porušuje povinnost uloženou pravomocným a vykonatelným soudním rozhodnutím;
 - c/ v pokračování ve správním řízení, jehož výsledkem má být odstranění nepovolených stavebních úprav na budově, na které žalobce žalované daroval spoluvlastnický podíl, přičemž práce bez stavebního povolení počala provádět na budově sama žalovaná společně s F.K., žalobcem a jeho manželkou;
 - d/ v opětovném podání žaloby na F.K. pro ochranu osobnosti a nemajetkovou újmu;
 - e/ v opakovaném podávání trestních oznámení a podnětů na F.K..
8. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. V řízení před soudem I. stupně svou procesní obranu založila na tvrzení, že předložená e-mailová korespondence je zcela irelevantní, neboť je vytržena z kontextu. Důkazní hodnota jednotlivých rozhodnutí soudu či jiných orgánů státní správy je

nulová, neboť drtivá většina všech listin se týká žalované, jejího manžela a syna v souvislosti s opatrovnickým řízením. Žalobce se již v minulosti domáhal vrácení daru výzvou obsaženou v žalobě dne 22. 1. 2015, důvody vymezil zcela odlišně. Taková výzva má účinky odstoupení od smlouvy, není možné se znovu domáhat vrácení daru na základě jiných důvodů. Jedná se o překážku věci rozhodnuté.

9. Soud I. stupně provedl dokazování účastníky předloženými listinami, připojenými spisy, výsledkem účastníků a svědků. Na základě provedení dokazování žalobě vyhověl, neboť dospěl k závěru, že žalobce daroval žalované spoluvlastnický podíl na předmětných nemovitostech, následně vyzval žalovanou k vrácení daru. Žalovaná se dopustila jednání, která jí byla ve výzvě k vrácení daru vytýkána. Přestože se soud I. stupně při posouzení jednání žalované nezabýval všemi vytýkanými důvody pro vrácení daru, dospěl k závěru, že žalovaná se dopustila hrubě nepřijatelného chování vůči dárci i členům jeho rodiny s tím, že toto její chování hrubě porušuje dobré mravy, a to soustavně a po velmi dlouhou dobu (v řádu měsíců). Došlo k mnoha opakujícím se méně intenzivním zásahům v neprospěch dárce a členů jeho rodiny. Je prokázáno, že žalovaná nepravdivě a hanlivě osočila žalobce, že bil v dětství svého syna praklem, že žalovaná nepravdivě a hanlivě označila F.K. za alkoholika, kriminálního či agresora a také jej hanlivě napadala jiným označením (za „hlupáka, idiota, či magora“), svými četnými a opakovanými podněty ve vztahu k Městskému soudu v Brně, OSPOD Brno – Tuřany, OSPOD Ostrava – Poruba, policejním orgánům, se soustavně a opakovaně po dlouhou dobu dopouštěla jednání, které je nepřiměřeně hrubé jak vůči dárci, tak vůči členům jeho rodiny. V souvislosti s podáním trestních oznámení žalovanou byl F.K. několikrát účasten podání vysvětlení na policii. Škodlivé jednání žalované bylo dlouhodobé, nedošlo sice k fyzickému útoku žalobce či členů jeho rodiny, jednotlivě nevykazovalo příliš vysokou intenzitu, docházelo však k dlouhodobým hrubě urážlivým a nepravdivým verbálním projevům žalované vůči žalobci či synovi žalobce F.K.. Jednalo se o jednání vedené úmyslem poškodit nejen žalobce, ale i členy jeho rodiny.
10. Z odůvodnění rozhodnutí soudu I. stupně vyplývá, že i při posouzení věci podle ust. § 2072 zák. č. 89/2012 Sb. dospěl k závěru, že žalovaná se svým jednáním, uvedeným v odstavci 7. písm. a/ a e/ tohoto rozsudku, dopustila chování, které je nejen ve zjevném rozporu s dobrými mravy, ale porušuje dobré mravy hrubým způsobem. Už samotná tato jednání žalované dle soudu I. stupně postačují k závěru o důvodnosti žaloby, jak vyplývá z odstavců 23 a 31 odůvodnění jeho rozhodnutí. U dalších jednání vytýkaných žalované, sice učinil skutkové zjištění, že podala návrh na Magistrát města Brna k odstranění nedovolených stavebních úprav, avšak toto jednání z hlediska důvodnosti žaloby nehodnotil. Ani v případě podané žaloby na ochranu osobnosti se nezabýval tím, zda se jedná o chování opětovné (odstavec 7. písm. d/ tohoto rozsudku), což je žalované vytýkáno, pouze uvedl, že žalovaná i v řízení vedeném u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 112 C 223/2017 ulpívala na tvrzení, že syn žalobce je alkoholik a snad trpí duševní poruchou. Vytýkaným jednáním spočívajícím ve znemožňování pravidelného styku s nezletilým (odstavec 7. písm. b/ tohoto rozsudku) se soud I. stupně nezabýval.
11. Soud I. stupně věc nesprávně posoudil po právní stránce, pokud aplikoval na vztah mezi účastníky ust. § 3028 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. ve spojení s ust. § 2072 tohoto zákona. Byť odkazuje na komentářovou literaturu, soudní praxe se vyvíjí opačným směrem, jak vyplývá z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 2339/2018 a 33 Cdo 1088/2020.
12. Podle § 630 zákona č. 40/1964 Sb. dárce se může domáhat vrácení daru, jestliže se obdarovaný chová k němu nebo členům jeho rodiny tak, že tím hrubě porušuje dobré mravy.
13. Odvolací soud posoudil věc po právní stránce podle ustanovení § 630 zákona č. 40/1964 Sb. (dále občanský zákoník) a zabýval se tím, zda vytýkané jednání v rozsahu, v němž se stalo předmětem dokazování a skutkových zjištění, na kterých vystavěl svůj právní závěr o důvodnosti žaloby soud I. stupně, dosahuje intenzity hrubého porušení dobrých mravů.

14. K naplnění skutkové podstaty vrácení daru směřuje takové závadné jednání obdarovaného vůči dárci nebo členům jeho rodiny, které z hlediska svého rozsahu a intenzity, při zohlednění vzájemného jednání účastníků, nevzbuzuje z hlediska společenského a objektivizovaného pochybnosti o hrubé kolizi s dobrými mravy. Nemusí se jednat o použití fyzického násilí, či hrozbu fyzickým násilím. V hrubé kolizi s dobrými mravy může být i útok verbální.
15. jednání vytykávané žalované probíhalo v období od 1. 1. 2017 do 25. 9. 2018. Z obsahu spisu vyplývá, že vztahy mezi účastníky byly narušeny v souvislosti s odchodem žalované ze společné domácnosti, kterou společně se synem žalobce opustila dne 19. 11. 2014. Poměry k nezletilému nebyly v té době upraveny. Žalovaná a syn žalobce se na úpravě poměrů k nezletilému nedohodli. V současné době je manželství žalované rozvedeno, syn je v její péči na základě vydaného předběžného opatření, i když je svěřen rozhodnutím ve věci samé do střídavé péče obou rodičů. V lednu 2015 byly synem žalobce podány návrhy na úpravu rodičovské zodpovědnosti k nezletilému a na vydání předběžného opatření ve věci péče o nezletilého, což je logický důsledek situace vyvolané žalovanou, nikoliv úmysl jí škodit. Žalobce podal žalobu na určení vlastnictví poté, co žalovanou vyzval k vrácení daru. Předmětem soudních řízení byly i vztahy mezi právnickou osobou XXXXX, což je osoba odlišná od žalované, týkající se jejího sídla a podnikání v předmětné nemovitosti. V souvislosti s řízením vedeným u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 61 C 20/2015 (první žaloba o vrácení daru) účastníci jednali u mediátora, nedospěli sice k dohodě o komplexním řešení vzájemných vztahů, ale mediace vedla ke zpětvzetí žaloby.
16. Z provedeného dokazování jednoznačně vyplývá, že se žalovaná dopustila jednání uvedených v odstavci 7. písm. a/ v odůvodnění tohoto rozsudku, přičemž, co se týče jednotlivých hanlivých, dehonestujících a osočujících sdělení činěných žalovanou, odkazuje odvolací soud pro stručnost na odůvodnění rozhodnutí soudu I. stupně, v němž jsou citována.
17. Drtivá většina vytykávaných jednání žalované, která byla opakovaná a cílená, se uskutečnila v souvislosti s opatrovnickým řízením, v němž měla žalovaná zájem na procesním výsledku, tj. svěřením nezletilého do své péče. Její jednání směřovalo ke zpochybnění výchovných schopností syna žalobce, výchovného prostředí v rodině žalobce, vykreslení žalobce a jeho syna coby osob agresivních, vyvolávajících strach. I v případě vedeného soudního řízení by mělo být standardem, že účastník řízení by měl při uplatňování či ochraně svých práv vystupovat korektně, šetřit práva ostatních osob zúčastněných na řízení. Pokud syn žalobce v roce 2015 v souvislosti s opatrovnickým řízením uvedl o osobě žalované lživé informace, za toto své chování se omluvil a chybu uznal. Je lidsky pochopitelné, že účastník řízení může jednat zkratkovitě a podlehnout pod tlakem emocí, nicméně takto lze omluvit pouze jednorázové chování (exces), nikoliv chování cílené a dlouhodobé. Adresuje-li žalovaná svá podání třetím osobám, v nichž líčí nastalé události, či vyslovuje své názory na jiné, je třeba z objektivního hlediska hodnotit celkové vyznění těchto podání, jejich četnost, jak tato sdělení vnímá adresát, jemuž jsou určena, okolnosti, za kterých jsou činěna. Důležité je i to, zda obsah sdělení, zejména pokud je určen orgánům veřejné moci, vyvolá povinnost obsah sdělení prošetřit, k tomuto obsahu při svém dalším procesním postupu přihlídnout a ověřovat jejich pravdivost.
18. Žalovaná adresovala celou řadu e-mailů synu žalobce, orgánům sociálně-právní ochrany dětí, v řadě případů hromadně, v kopii více subjektům. Obsahově shodná podání a vyjádření činila i před orgánem sociálně-právní ochrany dětí a v soudním řízení. Obsah jejích sdělení, tak jak byl vnímán orgánem sociálně-právní ochrany dětí, tj. třetí nezávislou osobou, byl zachycen ve výchovných zprávách podávaných v opatrovnickém řízení, v němž se žalovaná rovněž vyjadřovala dehonestujícím způsobem o vlastnostech a schopnostech syna žalobce, zpochybňovala péči o nezletilého poskytovanou synem žalobce, ale i žalobcem samotným a jeho rodinou v době, kdy se u nich nezletilý zdržoval. V některých e-mailech buď výslovně zmiňovala členy rodiny nebo při líčení událostí a vyslovování názorů na péči o nezletilého používala množné číslo. Žalovaná obsahem svých sdělení navozovala dojem, že nezletilý je v rodině žalobce týrán hladem a

zanedbáván po stránce hygieny. Její podání jednoznačně vyznívala tak, že žalobce a jeho syn jsou osoby s násilnickými sklony, a že je v rodině žalobce běžným výchovným prostředkem bití. V případě předávání nezletilého, které nebylo ze strany žalované bezproblémové a pravidelné, osočovala syna žalobce, že si svého otce bere k předání proto, aby ji společně psychicky vydírali, snad i bili a fyzicky jí vyhrožovali. Snažil-li se syn žalobce realizovat styk, byl osočen z pronásledování žalované a nezletilého.

19. Tvrdí-li žalovaná, že v uvedených e-mailech a svých vyjádřeních nikdy explicitně slova alkoholik, magor apod. nepoužila, lze s ní souhlasit. Žalovaná přehlíží, že je jí ve výzvě k vrácení daru vytýkáno, že ve svých projevech ústně a písemně žalobce a členy jeho rodiny takto „označovala“, nikoliv, že je takto výslovně „nazvala“. Význam slovního spojení „označovat někoho za něco“ dle slovníku spisovné češtiny znamená, že je někomu něco přisuzováno, připisováno, že někdo je spojován s něčím nebo za něco pokládán. Žalovaná ve svých podáních a ústních projevech činěných v soudních řízeních, v e-mailovou korespondenci a před orgánem sociálně-právní ochrany dětí líčí události týkající se žalobce a členů jeho rodiny, jejich vlastnosti a schopnosti způsobem, nevzbuzujícím pochybnost o tom, jak má adresát sdělení dotčené osoby vnímat, jak na ně žalovaná nahlíží, za co je pokládá, jaké vlastnosti a schopnosti jim připisuje. Za alkoholika je považována osoba, o které je tvrzeno, že se opíjí, požívá nadměrně alkohol, za násilníka a agresora je považována osoba, která útočí na jiného, uplatňuje vůči jiným agresi a dopouští se násilí či vzbuzuje obavu, že násilí použije, za primitiva a hlupáka je označována osoba, u níž jsou zpochybňovány její schopnosti číst, porozumět textu, postarat se adekvátně o dítě apod. Tvrdí-li žalovaná, že o případné duševní chorobě syna žalobce pouze vyjadřovala svůj názor, nelze přehlízet, že „důrazně žádala“ orgán péče o dítě, aby otci nařídil vyšetření u psychologa, neboť se domnívá, že je stížen duševní chorobou. Právě obsah sdělení žalované, to, jak vyznívají, je podstatné pro posouzení jejího jednání. Pro interpretaci obsahu není významné, zda žalovaná uvedla, že se jedná jen o její názor, neboť tento názor byl již vysloven a musí být konfrontován s okolnostmi vnějšího světa. Bylo zcela na vůli žalované, jaký bude obsah jejich sdělení adresovaný třetím osobám, zda bude korektní či nikoliv.
20. Jednání vytýkané žalované, uvedené v odstavci 7. písm. e/ tohoto rozsudku, spočívající v opakovaném podávání trestních oznámení a podnětu na F.K. ze strany žalované bylo rovněž prokázáno. Opakované podávání trestních oznámení není běžný prostředek řešení sporu o dítě. I pokud její podněty o tom, že nezletilý byl ohrožen na životě a zdraví, neoznačovaly určitou konkrétní osobu, bylo z vylíčení oznamované události zřejmé, kdo bude předvolán k podání vysvětlení (nepodání léku na respirační onemocnění v době styku, v němž žalovaná spatřuje ohrožování života a zdraví nezletilého, nesdělení informace o místu pobytu nezletilého v době, kdy ho měl jeho otec u sebe se současnou žádostí o prověření, zda nedochází k trestnému činu týrání nezletilého ze strany jeho otce a rodiny K.). Řešení civilního sporu prostředky trestního práva v nastalé situaci není adekvátní, zejména pokud sama žalovaná podmiňovala předání dítěte jeho otci zakoupením vlastních léků, nesdělovala přesné informace o zdravotním stavu, o ošetřujícím lékaři apod. K opomenutí při podání léků nezletilému sice došlo, nicméně se nejednalo s ohledem na okolnosti o situaci, na kterou by bylo přiměřené reagovat trestním oznámením. Právě skutečnost, že žalovaná podala trestní oznámení v situaci, kterou šlo řešit mírnějšími prostředky nápravy, dostatečnou komunikací, byla důvodem, pro který byl syn žalobce opakovaně předvolán k podání vysvětlení.
21. Pro posouzení, zda je jednání žalované, které je jí vytýkáno, v hrubém rozporu s dobrými mravy, je rozhodná škodlivost následků, které jednání žalované mohlo vyvolat či vyvolalo, obsah sdělení (rozsah zpochybňování schopností, připisování negativních vlastností či společensky závadného jednání), způsob šíření, doba a délka doby šíření. Je třeba hodnotit, zda bylo nutno ze strany dotčených osob vynaložit úsilí k vyvrácení podezření vznikajících na základě tvrzení žalované o jejich chování (alkoholik, osoba vystavující dítě situacím nebezpečným pro jeho život a zdraví,

osoba týrající dítě, osoba s násilnými sklony) či o jejich schopnostech (zpochybnění schopnosti číst, vyjadřování přesvědčení o duševní chorobě, nedostatek schopnosti postarat se o tak inteligentní dítě nebo o dítě vůbec), či stavění určité osoby do pozice méně schopného pro nižší úroveň dosaženého vzdělání. Celkové vyznění předmětných sdělení žalované je přezíravé, útočné a dehonestující. Z popisu syna žalobce jako osoby určitých negativních vlastností, osoby bez běžných schopností, osoby trpící duševní chorobou, i ze zavádějící interpretace nastalých událostí (opomenutí v jednotlivém případě podat nezletilému lék na respirační problém líčené jako ohrožování nezletilého na životě a zdraví), z osočování, že doprovod žalobce k realizaci styku s nezletilým je činěn proto, aby žalovanou mohl žalobce a jeho syn společně psychicky vydírat, či snad ji bít a vyhrožovat, z označování výkonu práva styku s nezletilým za pronásledování, lze jednoznačně dovodit, za jaké osoby jsou žalobce a jeho syn žalovanou pokládány, jaké vlastnosti jsou jim připisovány, jak by měly být tyto osoby dle vykreslení žalované vnímány adresáty jejich sdělení. S ohledem na způsob, okolnosti a rozsah šíření sdělení, přičemž e-maily byly zasílány orgánu sociálně-právní ochrany dětí, ústní a písemné projevy žalované byly činěny před soudem v řízení ve věci péče o nezletilého a před opatrovníkem, nelze než uzavřít, že žalovaná tak činila s jednoznačným záměrem očernit syna žalobce a potažmo i žalobce samotného (násilné sklony, nepostaráni se o dítě, nepodávání léků, manipulace s nezletilým) natolik, aby byl diskvalifikován v péči o nezletilého, aby bylo zpochybněno výchovné prostředí v rodině žalobce. Jednání žalované směřovalo nejen proti osobnostním právům týkajícím se ochrany jména a dobré pověsti, ale i proti právům rodičovským, proto nemůže být bagatelizováno. Jednalo žalované bylo dlouhodobé. Projevy žalované nebyly běžnou procesní obranou, ale zjevnou snahou poškodit dotčené osoby. Žalovaná se totiž snažila navodit dojem, že syn žalobce je osoba se sníženými výchovnými schopnostmi, je osoba neschopná se postarat o dítě, neschopná pochopit obsah lékařské zprávy, přecíst si ji, osoba holdující alkoholu, osoba, ze které má strach coby násilníka a pronásledovatele. Na lehkou váhu nelze brát osočování žalobce a jeho syna v tom směru, že je jí nezletilý vracen opakovaně nemocný, s modřinami, je týrán, vracen podvyživen, v době styku se o nezletilého „nestarají“. Takové jednání, které by bylo důvodem pro okamžité odebrání dítěte, však nebylo zjištěno, a to ani za situace, kdy se žalovaná obracela četnými podněty na orgán sociálně-právní ochrany dětí či policii.

22. Odvolací soud má za to, že výše uvedené jednání žalované (uvedené v odstavci 7. bod a/ a e/ odůvodnění tohoto rozsudku) je hrubým porušením dobrých mravů s ohledem na způsob šíření informací žalovanou, míru, jakou byly tyto informace schopny poškodit žalobce a členy jeho rodiny, četnost podání, jejich znevažující obsah, závažnost obvinění a délku doby, po kterou tak činila.
23. V řízení nebylo zjištěno, že by jednání žalované, které je jí ve výzvě k vrácení daru vytýkáno, bylo reakcí na jednání stejného či obdobného charakteru žalobce a členů jeho rodiny v období bezprostředně předcházejícím datu 1. 1. 2017, či reakcí na jednání stejného či obdobného charakteru těchto osob v období od 1. 1. 2017 do 25. 9. 2018. Z provedeného dokazování ani z obsahu spisu nevyplývá, že by adresované projevy žalované a její jednání, vedené snahou poškodit žalobce a jeho syna v očích třetích osob, bylo vzájemné, že by časově či věcně souviselo s nějakým konkrétním jednáním ze strany žalobce či členů jeho rodiny, na které by bylo přiměřenou a adekvátní odezvou. Naopak z obsahu spisu vyplývá, že v tomto období komunikoval syn žalobce s žalovanou věcně, i když odpovídal na její útočné a znevažující e-maily. Jednání, které je žalované ve vymezeném období vytýkáno, nelze dávat pro značný časový odstup do souvislosti s jejím odchodem ze společné domácnosti v listopadu 2014. Vztahy mezi žalobcem a členy jeho rodiny a žalovanou nebyly v rozhodné době ideální, nicméně byla to žalovaná, která se v daném období vytýkaného jednání jednostranně, cíleně a dlouhodobě dopouštěla. Poukazuje-li žalovaná na současné vztahy účastníků, přehlíží, že právě její jednání, které bylo důvodem pro výzvu k vrácení daru, mohlo vztahy nadále do budoucna vyhrodit a zhoršit. Žalovaná i v období od 1. 10. 2017 do 25. 9. 2018 v neprospěch žalobce a jeho syna argumentuje událostmi, ke kterým došlo v jiném

časovém období, např. zákaz řízení z roku 2011, který byl synovi žalobce částečně prominut. Pozdější incidenty ve vztahu k alkoholu nebyly zaznamenány, vyjma požití alkoholu v souvislosti s významnými životními příležitostmi, jako je svatba, křest dítěte, které se rovněž neudály v rozhodném období ani bezprostředně nepředcházely období, v němž žalovaná ve své komunikaci s třetími osobami opakovaně poukazovala na alkoholismus syna žalobce. To, že žalovaná považuje syna žalobce za alkoholika, vyplývá i z žaloby o náhradu nemajetkové újmy, v níž výslovně uvedla, že syn žalobce propadl zneužívání alkoholu. Alkoholismus syna žalobce byl vyloučen znaleckým zkoumáním, což připouští i sama žalovaná.

24. Námitka, že drtivá většina důkazů a vytýkaného jednání se týká řízení mezi žalovanou a synem žalobce týkající se řízení ve věci péče o nezletilého, rovněž neobstojí, neboť obdarovanému je možno vytýkat jednání, kterého se dopustil jak vůči dárci, tak členům jeho rodiny, kterým F.K. bezesporu je. Vztah mezi žalovanou a jejím bývalým manželem není vztahem, se kterým by dárci neměl nic do činění. To, že se tak stalo v rámci soudních a jiných řízení, je naopak významné, co se týče hodnocení dopadů jednání žalované do sféry dotčených osob.
25. Žalovaná v řízení před soudem I. stupně neuvedla svou skutkovou verzi daných událostí, v níž by vylíčila, že se jedná o chování vzájemné, že se jedná jen o její obranu proti útokům ze strany žalobce a členů jeho rodiny. Žaloba je projednávána v řízení sporném, soud s ohledem na rovné postavení účastníků nemůže nahrazovat procesní aktivitu žalované a sám budovat základy její procesní obrany. Soud I. stupně provedl důkazy, které žalovaná navrhla ke zpochybnění věrohodnosti provedených důkazů, při hodnocení důkazů se řádně zabýval věrohodností svědka F.K., věrohodností žalované, kteří mají zájem na výsledku sporu. Důkaz, jímž žalovaná zpochybňovala tvrzení žalobce o tom, že bezdůvodně obviňovala žalobce z bití syna v dětství, byl ojedinělým sdělením syna žalobce. Žalovaná prezentovala ve svých projevech činěných vůči třetím osobám žalobce jako osobu, která bila svého syna, je násilníkem, přičemž tento způsob výchovy je v rodině žalobce obvyklý a akceptovaný. Uvádí-li žalovaná až v podaném odvolání skutečnosti, od nichž odvíjí svou procesní obranu o tom, že její jednání je pouze obranou proti jednání žalobce, jedná se o skutečnosti uplatněné v rozporu s ust. § 205a o.s.ř. Žalovaná měla a mohla tyto skutečnosti uplatnit v řízení před soudem I. stupně. Pokud žalovaná nově tvrdí v odvolacím řízení skutečnosti, které nastaly až po rozhodném období, nemá následné chování stran vliv na posouzení dřívějšího chování žalované, které bylo důvodem k výzvě k vrácení daru.
26. Poukaz na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Odo 1192/2003 není přiléhavý. Jednalo se o odlišnou situaci, ve které bylo obdarované (nesprávně) přičítáno k tíži jednání její matky, tj. osoby, která nebyla dárcem ani obdarovaným. V daném případě je žalované vytýkáno její vlastní jednání, nikoliv jednání její matky.
27. Namítá-li žalovaná, že od darovací smlouvy bylo odstoupeno již dříve a z jiných důvodů, tudíž nelze žalobě vyhovět, a namítá-li překážku věci rozhodnuté, je třeba uvést, že předmětem řízení vedeného u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 61 C 20/2015, v němž bylo řízení skončeno jeho zastavením (tudíž nemůže tvořit překážku věci rozhodnuté), bylo určení vlastnického práva téhož žalobce v souvislosti s výzvou k vrácení daru na základě jiného chování žalované. K tomu, aby bylo vůbec možno uvažovat o zániku smlouvy z důvodu této první výzvy k vrácení daru, bylo třeba, aby adresovaná výzva došla k rukám obdarovaného a obdarovaný se vůči dárci dopustil jednání, které je hrubým porušením dobrých mravů. Pokud by žalovaná skutečně měla za to, že k zániku smlouvy došlo už doručením první výzvy k vrácení daru, nic jí nebránilo v tom, aby společně s žalobcem učinila kroky směřující k odstranění nesouladu mezi stavem zapsaným v katastru nemovitostí a stavem vzniklým v důsledku oprávněné výzvy k vrácení daru.
28. Námitka použití nezákonných důkazů rovněž není důvodná. Při zjišťování skutkového stavu bylo vycházeno mj. z obsahu výchovných zpráv, které jsou obsahem opatrovnického spisu, z e-mailů zaslaných synu žalobce a orgánům sociálně-právní ochrany dětí. E-maily zaslané žalovanou orgánu

sociálně-právní ochrany dětí, jejichž adresátem nebyl v kopii syn žalobce, zjevně nejsou listinami tvořícími podklad pro zpracování spisové dokumentace, které se nikomu nevydávají ve smyslu čl. 8 Směrnice o vedení spisové dokumentace. Měl-li syn žalobce, jako rodič nezletilého, tyto k dispozici, nic mu nebránilo v tom, aby je poskytl pro potřeby tohoto řízení, zejména pokud i ostouzení jeho osoby bylo důvodem pro výzvu k vrácení daru. Používala-li žalovaná pro šíření nepravdivých a dehonestujících informací o žalobci a osobách jemu blízkých formu e-mailu, je jen logické, že právě obsahem těchto e-mailů, tj. přímým důkazem, bylo její jednání prokazováno.

29. Poukazuje-li žalovaná na to, že se soud I. stupně nevypořádal s žalobou na ochranu osobnosti, kterou musela podat u Městského soudu v Brně (sp. zn. 112 C 223/2017), není její námitka důvodná. Z odstavce 25. odůvodnění rozhodnutí soudu I. stupně vyplývá, že se jí zabýval. Žalovaná vytýká synu žalobce jednání, které se mělo udát v roce 2015, tj. bez časové souvislosti s jí vytýkaným jednáním, přičemž sama uvádí, že se jí žalobce za použitou formulaci, že ze společné domácnosti odešla svévolně a bezdůvodně, omluvil 20. 11. 2015. V případě uložené povinnosti omluvit se právnické osobě XXXXX, žalovaná přehlíží, že se jedná o osobu od ní odlišnou, byť personálně propojenou, přičemž uvedené osoby se omluvily. V obou případech se osobám dotčeným dostalo satisfakce, kterou byl škodlivý následek odčiněn.
30. Rozsudek soudu I. stupně byl podle § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrzen.
31. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 o.s.ř., § 142 odst. 1 o.s.ř. Odvolací soud neshledal důvody pro aplikaci ust. § 150 o.s.ř. Tento postup neodůvodňují ani poměry žalované, ani okolnosti daného případu. Byla to žalovaná, která svým jednáním řízení vyvolala. Úspěšnému žalobci přísluší náhrada nákladů odvolacího řízení spočívající v odměně zástupce žalobce dle § 7 a § 9 odst. 4 písm. b/ vyhl. č. 177/1996 Sb. (dále též advokátní tarif) za 2 úkony právní služby po 3 100 Kč (písemné vyjádření k odvolání, účast na jednání odvolacího soudu) včetně 2 režijních paušálů po 300 Kč podle § 14 odst. 4 advokátního tarifu a 21 % DPH z odměny a náhrad ve výši 1 428 Kč. Náklady odvolacího řízení činí celkem 8 228 Kč. Žalovaná je povinna zaplatit náklady řízení k rukám zástupce žalobce podle § 149 odst. 1 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je** přípustné dovolání, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. V tom případě je možno podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR u soudu, který rozhodoval v I. stupni.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí (exekuce).

Brno 18. října 2022

Mgr. Jiří Vašíček v.r.
předseda senátu